

Odhalování plagiátorství v Česku

ČT 24 | 3.7.2018 | 20:00 | Pořad: 90' ČT24 | Téma: Masarykova univerzita, vysoké školy

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pravda je ale taková, že jsme naši debatu začali diskusí o odhalování plagiátů, konkrétně v jednom případě samozřejmě, který by ale dost možná nebyl odhalen, nebýt elektronických systémů. Pojďme se na něj podívat podrobněji. Český systém na odhalování Theses.cz vyvinula už v roce 2006 Masarykova univerzita v Brně. Postupně se do něj zapojilo 56 veřejných i soukromých vysokých škol a v jeho databázi se aktuálně nachází víc než 30 milionů dokumentů a z toho zhruba 700 tisíc závěrečných prací. Systém u každé závěrečné práce dokáže vyhledat podobnosti s ostatními dokumenty a následně vyhodnotit míru vzájemné shody. Zároveň pak také vyznačí konkrétní pasáže, které jsou určitým způsobem podezřelé. Třeba právě tím, že se až příliš shodují s jinými pracemi a potom už záleží na každé konkrétní škole, jak s tímto zjištěním naloží. Důležité ale je připomenout, že i když systém najde shodu, tak to automaticky neznamená, že jde o plagiát. V konečné fázi proto samozřejmě nastupuje znovu lidský faktor, tedy pedagog, který musí vyhodnotit, zda student řádně citoval a nebo se skutečně dopustil plagiátorství. No, a s námi ve spojení je teď už Jiří **Zlatuška**, děkan **fakulty informatiky** na Masarykově univerzitě v Brně a také její zakladatel, dobrý večer, pane profesore.

Jiří **ZLATUŠKA**, děkan **Fakulty informatiky**, Masarykova univerzita

Dobrý večer.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Já s dovolením, ještě než se dostaneme k elektronickému systému na vyhodnocování plagiátů, tak přeci jen k té aktuální kauze, protože když se podívám na váš facebookový účet, tak vy tam píšete třeba, že když někdo opakovaně kradl v samoobluze, tak se mu říká kleptomán a že možná tedy bude za chvíli takové obecné úsloví opisovat jako malá, a to není jediný status, který jste věnoval této kauze. Je to jenom dojem nebo se vás to osobně dotklo?

Jiří **ZLATUŠKA**, děkan **Fakulty informatiky**, Masarykova univerzita

Já si myslím, že tady to plagiátorství a tolerance plagiátorství, že atakuje samou podstatu toho, co je, znamená práce na vysokých školách, práce ve vysokoškolském vzdělávání, jak asi intelektuální hodnota, která, kterou tam má reprezentovat. V tomto to opakované opisování je naprosto neprominutelné a tady v tom předchozím zazněla celá řada opatrných formulací, že se třeba musí zjišťovat, jestli to dotyčný nebo dotyčná udělal úmyslně nebo neúmyslně, do jaké míry tam ta shoda je, nebo není. Když si vezmete vlastnosti českého textu a vyhodnotíte je matematicky, tak stačí zhruba 300 znaků toho textu, to znamená 3 až 4 řádky, aby byla šance, že se dva texty shodují náhodně jako jedna ku počtu atomů v celém vesmíru. To je naprostá nemožnost, podotýkám slabě 4 řádky, ne ten řádek, řádků, co je v těch ukázkách, ne doslova texty včetně překlepů, nikoli třeba 11 stran z té práce o těch králících. Jakmile se tam takováhle shoda vyskytne, tak je na místě se na to dívat jako na identifikaci úmyslného podvodu a ta identifikace je stejně jasná, jako když třeba prokazujeme totožnost na základě otisku prstu nebo pomocí DNA. Tam se dá taky argumentovat tím, že hypoteticky vzato se může stát, že se vyskytnou dva stejné otisky prstů nebo dvě stejné sekvence DNA. Ten počet těch kombinací je tak velký, že z praktického hlediska je ta šance nulová. Totéž platí o textech,

kteře mají ty zhruba 4 řádky a víc. Jakmile je to doslova stejné, je to nepochybně opsáno a jestli je to opsáno, tak není možné mít pochyby i o tom, že ten, kdo to opisoval, tak si byl zatraceně dobře vědom toho, že opisuje, že kopíruje doslova. Paní Malá to neudělala tady tohle nějakým nedopatřením. Vzala jeden text, zkopírovala do své práce, v případě té právnické, totéž udělala s těma nejméně 11 stránkami podle vyjádření Mendelovy univerzity, až dvěma třetinami podle jiných vyjádření, právě o těch králících. Tam není žádná polehčující okolnost, to je prostě krádež duševního vlastnictví, je to evidentní podvod. Je to způsob, jak si potřebovala získat titul, a proto tu práci tímto způsobem dělala. Ta její právnická práce, tam bych oponoval panu Machovi. Ta není ani kvalitní. Tam jsou poznámky, co by ona volila v okamžiku, kdy by svěřovala děti do péče nebo co je dobré pro děti nebo není dobré pro děti. A je evidentní, že jsou to čistě její osobní názory, to je takové, jako když si nějak mamina přečte nějaká právnický text o svěřování do péče a tyto komentáře připojí k textům, které jsou vypracovány na základě odborné literatury. Tohle podle mého názoru není kvalitní práce, tak jak jsem jí měl možnost, tak jak jsem jí měl možnost číst.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Dobrá. Pane profesore, já vás s dovolením teď zastavím, protože to jsou velmi ostré odsudky, co tady pronášíte na adresu ministryně spravedlnosti a nelze se na to nezeptat. Vy, pravda, dnes jste s námi jako akademický hodnostář, ale nelze zamlčet to, že jste byl také politikem a není to tak dávno a byl jste politikem za hnutí ANO, takže se nelze nezeptat, jak se teď tedy na angažmá osoby, kterou vy jste před malou chvílí nazval maminou, která si přečetla právnickou literaturu, díváte jako bývalý tedy čelný představitel minimálně poslaneckého klubu?

Jiří **ZLATUŠKA**, děkan **Fakulty informatiky**, Masarykova univerzita

Já si myslím, že je to hrozné, jsem velice rád, že jsem tuto paní nevolil. Já jsem v minulých volbách volil Piráty, nikoli ANO, jsem ze stejného kraje jako ona, takže kdybych to byl býval dával ANO, tak jsem jí volil, to se nestalo. Samozřejmě můžete mně říct, že ona je součástí ANO, ale ono řada, v řadě politických stran jsou osoby, které si nezaslouží žádnou důvěru a nemám důvod kvůli tomu třeba litovat své podpory změn v roce 1989, které zrušily vedoucí úlohu komunistické strany, že jo, to bychom mohli říkat, že tady máme ty komunisty kvůli ústavě a nebo kvůli tomu, kdo koho volil. Strany se vyvíjejí, dostávají se tam nejrůznější křiváci a bohužel v některých těch stranách jsou i lidé, kteří se vyjadřují k věcem, kterým nerozumí. To je bohužel vyjádření pana premiéra směrem k tomu, co je nebo není vada v diplomových pracích. To vyjádření považuji za skandální a jsem velice rád, že nemám jakoukoliv, jakoukoliv spojitost s tím současným stavem, tohle bych do něj prostě dříve nebyl býval řekl.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Dobrá, pane profesore, s dovolením ale, abychom přeci jen neopomněli elektronické systémy, kvůli kterým jsme se zde sešli, do roku 2004 vy jste byl ...

Jiří **ZLATUŠKA**, děkan **Fakulty informatiky**, Masarykova univerzita

Můžu ještě ...

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Omlouvám se, a protože čas skutečně kvapí tedy, mě by zajímalo skutečně do roku 2004 vy jste byl rektorem Masarykovy univerzity, v roce 2006 systém Theses.cz byl uveden. Tam byl nějaký konkrétní podnět, proč vlastně bylo potřeba zapojit do ověřování originality počítačové systémy?

Jiří **ZLATUŠKA**, děkan **Fakulty informatiky**, Masarykova univerzita

Ne, ne, ne, ten systém v okamžiku, kdy jsem ho začali vyvíjet, v roce 1998, tak už tehdy když jsme ho koncipovali, tak jedna z možností, o které jsme uvažovali, že by byla dobrá, dobré do toho zapracovat,

byla právě detekce plagiátů. To, že se k tomu, to, že se to stalo s nějakým časovým odstupem, to bylo jenom dáno tím, že se musely dělat nejdřív věci, které byly prioritnější. Interně na Masarykově univerzitě ten systém chodil dřív, než byl zveřejněn v tom systému Theses a tam bych jenom podotknul, že ten systém Theses je český, ti Slováci se vymlouvali na to, že oni nemají stejnou bázi textů, ale vedoucím té diplomové práce paní Malé byl David Elischer, což je odborný asistent Univerzity Karlovy, Právnické fakulty Univerzity Karlovy, není pochyby o tom, že tento odborný asistent Právnické fakulty Univerzity Karlovy z české veřejné vysoké školy, který pro Panevropskou univerzitu tu práci vedl jen jako melouch, tak měl možnost a podle mého názoru i povinnost jako vysokoškolský učitel to zkontrolovat.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Pravda, netuším, co toto má společného nutně s elektronickým systémem a mluvíme tady o člověku, který se teď pravda nemůže hájit.

Jiří **ZLATUŠKA**, děkan **Fakulty informatiky**, Masarykova univerzita

Bylo by to bývalo našlo ... Ne, ne, ne, bylo by to bývalo našlo zejména shodu s prací, která byla z Masarykovy univerzity, protože ta část té psané diplomky, ta byla z Masarykovy univerzity. Čili kdyby někdo jenom pohnul tou částí těla, kterou se má hýbat a zkusil to tady v tomhle systému, tak to základní, co to najde, je shoda s texty z Masarykovy univerzity. Ta by se tam našla zcela evidentně.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Do budoucna, prosím, pane profesore, jak moc složité je přemlouvat ty další vysoké školy, aby se do systému zapojili. Už je to možné maximum?

Jiří **ZLATUŠKA**, děkan **Fakulty informatiky**, Masarykova univerzita

Není to možné maximum a řada vysokých škol se snaží dokonce pořád tajit své absolventské práce. Řada vysokých škol v okamžiku, kdy ukládá své práce do depozitáře nebo je nechává kontrolovat tímto systémem, tak tam má výhradu ve smlouvách, že nemohou být ty práce zveřejňovány světu, přestože existuje zákonná povinnost ty práce zveřejňovat. Takže v tomhle by se jistě dalo udělat víc. Bohužel standardy na jednotlivých vysokých školách jsou občas velice pokleslé, to musím říct s lítostí za to, co je vidět tady v tomhle, jak v Českém, tak Slovenském vysokém školství.

Tomáš DRAHOŇOVSKÝ, moderátor

Říká Jiří **Zlatuška**, toho času děkan **fakulty informatiky** Masarykovy univerzity, pane profesore, mockrát díky za váš čas. Mějte se hezky, na shledanou.

Jiří **ZLATUŠKA**, děkan **Fakulty informatiky**, Masarykova univerzita

Na shledanou.